

Termíny referátů

- 12., 19. a případně 26. listopadu

Referáty – archivy:

- National Film and Sound Archive
(<http://www.nfsa.afc.gov.au/>)
- Národní filmový archiv (www.nfa.cz)
- British Film Institute (<http://www.bfi.org.uk/>)
- La cinémathèque française
(<http://www.cinematheque.fr>)
- Prelinger Archives
(www.archive.org/details/prelinger/)

Referáty – DVD:

- The Story of the Kelly Gang
- Die Rache der Berge
- Ernst Lubitsch in Berlin
- The First Film Archive
- Chris Marker
- Free Cinema

Referáty – témata:

- Filmy náležející do tzv. „public domain“
- Archivní vydání DVD
- Ztracené filmy
- Sirotčí filmy

Referáty – další:

- Festivaly archivních filmů
  - Il cinema ritrovato
  - Le giornate del cinema muto
- Specializované laboratoře
  - Immagine ritrovata
  - Haghefilm

PERIODIZACE DESTRUKCE

Destrukce

- Raymond Borde (1983), *Les cinémathèques*
- obecné příčiny destrukce – změny ve filmovém průmyslu:
  - způsob produkce
  - použité materiály
  - nové technické vynálezy
- původci: vlastníci autorských práv
- „Filmové archivy zachraňují to, co kinematografický průmysl ničí.“ (?)

3 základní vlny destrukce

1. Kolem r. 1920
  - změny ve filmovém průmyslu
2. Nástup zvukového filmu
  - technická změna
3. Triacetát celulózy
  - změna materiálu

+ každodenní běžné ztráty

Bilance ztrát

- 1895-1918: cca 80%, v USA až 85%
- 1919-1929: Itálie (142 titulů, t.j.85%); USA 75%, Francie 70%, Německo 40%, bývalý SSSR 10%
- 1930-1950 – neexistují souhrnnější data
- Většinou přežívají filmy rozpoznané jako „autorské“; větší ztráty u krátkých, seriálových a neznámých filmů

Rozšíření základní periodizace

- Paolo Cherchi Usai – rozšiřuje a problematizuje základní periodizaci R. Bordea
- Film jako předmět sběratelství
  - skladování
  - kopírování
  - autorská práva
- ➔ filmový archiv jako jedno z mála míst pro uložení a „záchranu“ filmu

Periodické dělení vln destrukce

0. „Prolog“: 1894-1908 – přímý prodej kopií
1. kolem r. 1909 – standardní formát + půjčování (přežití ~ politika vlastníka práv)
2. kolem r. 1920 (prodlužování filmů; !slapstick!)
3. přechod ke zvuku (1928-1932)
4. přechod k acetátu (1951 Eastman Kodak)
5. 1985-1995: VHS (hlavně amatérský film a substandardní formáty)
6. digitální záznam

Řízená destrukce

„Archivy nebudou bezdůvodně ničit filmové materiály ani v těch případech, jsou-li už restaurovány a zabezpečeny. Jestliže je to legálně a administrativně možné a jestliže jsou splněny všechny bezpečnostní podmínky, archivy mají dovolit přístup i k nitrátním kopiím a promítnout je zájemcům, dovolí-li to jejich fyzikálně-chemický stav.“

[*Etický kodex filmových archivů sdružených v Mezinárodní federaci filmových archivů (FIAF), online*]

TERMINOLOGIE

INSTITUCE UCHOVÁVAJÍCÍ FILM

Příklady

- Národní filmový archiv, dříve Český filmový archiv nebo Československá filmotéka
- sbírka
- terminologie používaná v prostředí archivů, muzeí a knihoven

Typologie

- Ray Edmondson (2004)
  - výdělečnost/nevýdělečnost
  - míra autonomie
  - status (územní: pokrytí a pravomoci; společenský)
  - klientela
  - mediální rozsah a možnosti
  - charakter a zaměření

Př. dle charakteru a zaměření

- archivy vysílací
- programové archivy
- audiovizuální muzea
- národní AV archivy
- univerzitní archivy
- tematické a specializované archivy
- studiové archivy
- regionální, městské a lokální archiv
- obecné archivy, muzea a knihovny schraňující AV materiály

Levinský – Stránský (1974), *Film a filmová technika*

„Archívy filmové, ústavy starající se o prezervaci filmů, film. listinných dokumentů, scénářů a archivních fotografií. Pro film znamenají tolik jako knihovny pro literaturu, galérie pro malířství a sochařství. A.f. je muzeum sedmého umění. Slouží ke konzervaci dokumentů, které jsou spjaty s kinematografií; shromažďuje je, ošetřuje, vědecky zpracovává a předkládá veřejnosti k studiu film. historie a aspektů estet., hospodářských, sociologických aj... „

„Filmotéka, systematicky utříděná a vědecky zpracovaná sbírka filmů, sloužící ke studiu kinematografie.“

ČINNOST A KONCEPTY

Pohyblivé obrazy

- „moving images“
- termín důležitý, pokud existují i „nepohyblivé“ obrazy nebo jiné než „filmové pohyblivé obrazy“

Prezervace (angl. *preservation*)

„Komplex procedur, kritérií, technik a postupů nezbytných k udržení integrity, obnovení obsahu a organizaci intelektuální zkušenosti s pohyblivými obrazy, a to permanentně.“ [Cherchi Usai, 2001a]

- 3 specifické cíle:
  1. jistota, že nedojde k dalšímu poškozování materiálu nesoucího obraz;
  2. přivedení tohoto materiálu do stavu co možná nejbližšímu tomu původnímu;
  3. zpřístupnění tohoto materiálu způsobem koherentním s původním technickým systémem použitým k jeho výrobě a prezentaci.

- Obecný termín, více méně zahrnující všechny další činnosti spojené s uchováváním AV díla v archivu: duplikace, restaurování, konzervování, rekonstrukce, přístup a vystavení v odpovídajících podmínkách
- Read – Meyer (2000): „praktiky nutné k zajištění stálého přístupu k obsahu filmu“

Duplikace (angl. *duplication*)

„seskupení postupů umožňujících vyrobení repliky pohyblivých obrazů, ať už za účelem ochrany originálního exempláře, nebo jako nástroje zpřístupnění“

- Na konci procesu vyrobena kopie co možná nejpodobnější původnímu materiálu
- ! analogickým kopírováním nelze získat zcela identickou kopii! (tzv. generace fotografického obrazu)
- ! nutné pro další prezervační proces, ale ne dostačující!
– do jisté míry je nutné potlačit známky stárnutí materiálu (fyzické poškození)

Konzervace (angl. *conservation*)

„zahrnuje všechny aktivity směřující k zastavení či minimalizaci fyzického rozkladu archivního materiálu, ať už se jedná o předmět vyrobený filmovým archivem [...] nebo o entitu existující již dříve, získanou institucí, a již ovlivněnou mechanickým poškozením nebo známkami fyzikální a chemické nestability“

- předpokládá minimální zásah do původního filmového materiálu
- např. rozhodnutí uložit exemplář do klimatizovaného depozitáře, standardní postupy pro zacházení atp.

Restaurování (angl. *restoration*)

„systém technických a intelektuálních procedur směřujících ke kompenzaci ztráty či degradaci pohyblivých obrazů, za účelem jejich navrácení do stavu co možná nejbližší jejich hypotetickým počátečním kvalitám“

- odstranění a kompenzace pozdějších zásahů; vyrovnání působení času
- ! zásadně se liší od restaurování jiných uměleckých děl ! - předpokládá migraci „obsahu/dat“ na jiný „podklad“

Rekonstrukce (angl. *reconstruction*)

„je to stříhová operace, během níž se vyrobí kopie, jejíž vnější vzhled je co možná nejvíce shodný s určitou verzí, považovanou za teoretický referenční bod“

- většinou sestavení nové kopie filmu za použití různých přeživších materiálů; nová kopie se blíží některé konkrétní „původní“ verzi
- některé prvky mohou být vytvořeny zcela nově (např. mezititulky u němých filmů)
- v minulosti označována jako „filologie“, vzhledem k podobnosti s postupy u literárních textů

Znovuvytvoření (angl. *recreation*)

„aktivita, jejímž cílem je prezentace imaginárního vizuálního vyprávění (založeného na empirických údajích, na jejich interpretaci nebo na čisté a jednoduché hypotéze) o tom, jak mohly pohyblivé obrazy vypadat, kdyby některé nebo všechny jejich části přežily“

- kompenzace chybějících pohyblivých obrazů na základě souvisejících dokumentů (např. fotografie z natáčení, slovní popis ve scénáři)

Příště se můžete těšit na:

- Film jako předmět
- Postupy při zacházení s filmem v archivu